
APPLICATION OF AN ANIMATIVE APPROACH THROUGH PLASTICINE PAINTING TO ENHANCE EMOTIONAL INTELLIGENCE: AN AUTHORIAL METHOD FOR WORKING WITH PRIMARY SCHOOL STUDENTS

Avi Abner

University “Asen Zlatarov”, Bulgaria, avi.abner707@gmail.com

Abstract: The animative approach, integrated with plasticine painting, presents innovative prospects for enhancing emotional intelligence among primary school students. Emotional intelligence, as a vital element of personal and social development, underpins students' adaptation to the school environment, the establishment of interpersonal relationships, and the effective regulation of emotions. The method, "Emotions in Colours," conceived by Dr. Abner, combines creative and reflective activities designed to cultivate emotional awareness, empathy, and self-regulation. This pedagogical framework consists of five structured phases, transitioning from individual expression to group dynamics, leveraging plasticine as a medium for emotional representation and exploration. Central to the approach are experiential activities such as the "Emotional Palette," where students associate emotions with colors, and the "Heart of Emotions," which promotes group interaction and mutual respect. Reflective exercises empower students to visualize and analyze their emotions, equipping them with constructive strategies for navigating challenges. The experimental implementation of this model, supervised by visual arts educator Mr. Svilen Genov, involved third- and fourth-grade students. The study employed both experimental and control groups, yielding results that demonstrated substantial improvements in empathy, self-awareness, and collaborative skills among participants. These findings underscore the significance of innovative pedagogical strategies in supporting children's emotional and social development. The animative pedagogical approach exemplifies how creative methodologies can meet the multifaceted needs of young learners, fostering emotional resilience and social harmony in an inclusive and stimulating educational setting.

Keywords: Plasticine painting, Animative approach, Emotional intelligence, Emotional regulation, Pedagogical animation, Group dynamics, Educational methodology.

ПРИЛОЖЕНИЕ НА АНИМАТИВНИЯ ПОДХОД ЧРЕЗ ПЛАСТИЛИНОВА ЖИВОПИС ЗА СТИМУЛИРАНЕ НА ЕМОЦИОНАЛНАТА ИНТЕЛИГЕНТНОСТ: АВТОРСКИ МЕТОД ЗА РАБОТА С УЧЕНИЦИ В НАЧАЛНА УЧИЛИЩНА ВЪЗРАСТ

Ави Абнер

Университет “Проф. д-р Асен Златаров”, България, avi.abner707@gmail.com

Резюме: Анимативният подход, комбиниран с пластилинова живопис, предлага иновативни възможности за стимулиране на емоционалната интелигентност при ученици в начална училищна възраст. Емоционалната интелигентност като съществен компонент от личностното и социалното развитие подпомага адаптацията на учениците в училищната среда, изграждането на взаимоотношения и ефективното управление на емоциите. Методът „Емоции в цветове“, разработен от д-р Абнер, интегрира творчески и рефлексивни дейности, насочени към насърчаване на емоционалната осъзнатост, емпатията и саморегулацията. Този педагогически модел включва пет структурирани етапа, които преминават от индивидуално изразяване към групова динамика, като използва пластилина като средство за емоционално изразяване и изследване. Методът акцентира върху преживяването чрез творчески задачи, като „Емоционална палитра“, където учениците свързват емоциите с цветове, и „Сърцето на емоциите“, което насърчава груповото взаимодействие и взаимното уважение. Рефлексивните практики подпомагат учениците да визуализират и анализират своите чувства, предоставяйки им стратегии за конструктивно справяне с предизвикателствата. Експерименталното приложение на този модел, ръководено от експерта - педагог по изобразително изкуство г-н Свилен Генов, беше осъществено с ученици от трети и четвърти клас. Изследването включваше експериментални и контролни групи, като резултатите показаха значителни подобрения в емпатията, самоосъзнаването и уменията за сътрудничество при участниците. Това утвърждава стойността на иновативните педагогически подходи за емоционално и социално развитие на децата. Анимативният педагогически подход демонстрира как креативните стратегии могат да отговорят на

сложните нужди на младите ученици, насърчавайки емоционалната устойчивост и социалното сближаване в подкрепяща и ангажираща среда.

Ключови думи: Пластилинова живопис, Анимативен подход, Емоционална интелигентност, Емоционална регулация, Педагогическа анимация, Групова динамика, Образователна методология.

1. ВЪВЕДЕНИЕ

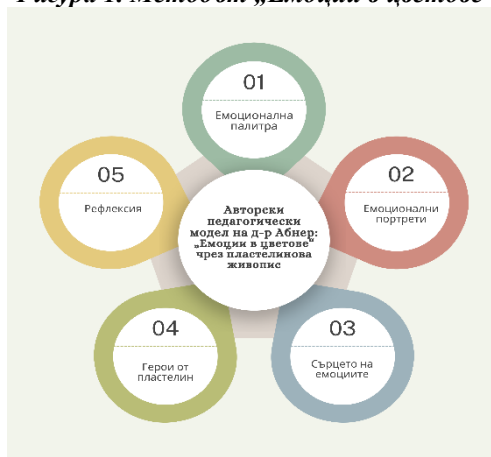
Възпитанието и обучението в начална училищна възраст имат решаващо значение за формирането на личността и социалните умения при учениците. Емоционалната интелигентност подпомага тяхното адаптиране в училищната среда и изграждането на стабилни взаимоотношения с връстници и учители. Способността на учениците да разпознават, изразяват и управляват своите емоции се свързва с по-добра комуникация, повишена емпатия и умения за сътрудничество (Bradberry, T., Parks, T., et al, 2023). Според Ричард Бас емоционалната интелигентност е важен фактор, който формира положителни нагласи и подпомага изграждането на хармонична среда в училищния контекст (Bass, 2024). „През последните няколко десетилетия става все по-ясно, че емоциите са от основно значение за академичния, личния и социалния успех на учениците както в, така и извън класната стая. Дете, което може да регулира действията си, когато изпитва определени емоции и може да изразява емоциите си по здравословен начин, вероятно ще поддържа по-здравословни взаимоотношения“ (Аврамова-Тодорова, 2024). Анимативният подход, разглеждан от Златка Димитрова като средство за „вдъхновение на участниците в образователния процес“, предоставя иновативни възможности за интегриране на емоционалното развитие в училищното обучение. Според нея този подход стимулира творчеството, социалните умения и активното участие на учениците, което го прави изключително подходящ за работа в начална училищна възраст (Димитрова, 2017). В рамките на този подход пластилиновата живопис се явява като инструмент за творческо изразяване, който комбинира креативност и емоционална рефлексия. Чрез използването на материали, които позволяват свободно моделиране и експериментиране, учениците не само изразяват своите емоции, но и развиват по-добро разбиране на вътрешния си свят.

2. ИЗЛОЖЕНИЕ

Емоционалната интелигентност е важна и изисква съвременни педагогически подходи, които обединяват игровите и творческите дейности за развитието на социално-емоционалните компетентности. Процесът ѝ на формиране започва от най-ранна детска възраст и както Димова споменава „в семейството децата усвояват първите умения на общуване, овладяват начални елементи на култура на поведение, формира се чувство на общност и цялост“ (Димова, 2023). Традиционните методи често не успяват да адресират нуждите на децата, което налага иновативни решения. Ефективното и целенасочено приложение на анимативния подход чрез пластилинова живопис в началната училищна възраст създава условия за формиране на емоционална интелигентност у учениците, като поставя в центъра самостоятелността, те не само изразяват вътрешния си свят, но и по собствена инициатива осъзнават, регулират и разбират емоциите си в самия процес (Христова, 2023). Анимативният подход, дефиниран от Димитрова като „средство за вдъхновение на участниците в образователния процес“, е ефективен модел за интегриране на емоционалното развитие в учебния процес (Димитрова, 2017). Този подход е подходящ, тъй като подпомага развитието на емоционални и социални умения чрез преживяване и творчество. Според Димитрова, анимативният подход „насърчава развитието на емпатията и изграждането на групова принадлежност, чрез което се създава хармонична и подкрепяща учебна среда“ (Димитрова, 2017). Тези принципи намират своето приложение в авторския метод „Емоции в цветовете“, който разширява концепцията на анимативния подход. Методът използва пластилиновата живопис като средство за емоционално изразяване и стимулиране на емпатия, като същевременно обединява индивидуалното творчество с групови дейности. Чрез тази интеграция се постига както личностно израстване, така и социална свързаност сред учениците. Тази практика укрепва емоционалната интелигентност и създава навици за саморегулация. Съвременните изследвания потвърждават ефективността на този иновативен подход. Катрин Бръш и нейните колеги посочват, че методи, които интегрират емоционалното развитие с игрови и творчески активности, значително повишават нивата на емпатия и социална осъзнатост сред учениците (Brush, K., Jones, M., Bailey, et al, 2022). Това подкрепя авторския метод „Емоции в цветовете“, който предлага холистичен модел за развитие, адаптиран към специфичните нужди на началната училищна възраст. Според Дюи обучението достига своята максимална ефективност, когато е пряко свързано с личния опит на учениците и реалните ситуации от техния живот (Dewey, 1986). Това подчертава значението на учебни практики, които са адаптивни и релевантни за съвременната образователна среда. Много традиционни подходи не успяват да отговорят на тези изисквания, като се съсредоточават върху стандартизирани методи, които често игнорират нуждите и

способностите на децата (Talvio, M & Lonka, K, 2022). Това налага необходимостта от нови педагогически модели, които да интегрират емоционалното развитие с творческите изразни средства. Методът „Емоции в цветове“ е създаден именно като отговор на този дефицит. Той предлага рамка за насърчаване на емоционалната интелигентност чрез игрови и творчески дейности, базирани на принципите на анимативния подход. Този подход позволява интеграцията на емоционалното осъзнаване и социалната свързаност чрез средствата на изкуството. Методът „Емоции в цветове“ се отличава със своята структура, която включва пет ясно дефинирани етапа. Те комбинират индивидуалната работа с групови активности, целящи осъзнаването и управлението на емоциите. В основата му стои идеята, че чрез творчески израз като пластилиновата живопис, учениците могат да изследват своите емоции, да разбират по-добре вътрешния си свят и да се свързват с чувствата на другите (Torrescano, 2018). Този модел следва принципите на холистичното обучение, като насърчава учениците да възприемат емоциите си не само като лични преживявания, но и като част от по-широката социална динамика (Gordon, 2022). Чрез творческия процес учениците изграждат умения за емпатия, взаимно уважение и колективна принадлежност, което ги подготвя за справяне с предизвикателствата в учебната среда и извън нея.

Фигура 1. Методът „Емоции в цветове“

Източник: Фигурата е авторски модел, създаден от д-р Ави Абнер. (Всички права са запазени).

Етап 1: емоционална палитра - Този етап служи за основа на целия процес, като помага на учениците да разберат и осмислят основните емоции. Учителят обсъжда с учениците шест основни емоции като радост, тъга, гняв, страх, изненада и спокойствие. Всяко от тези чувства е представено в разбираем контекст, придружен с примери от ежедневието, които улесняват разпознаването и осмислянето им. На всяка емоция се присвоява определен цвят. Това визуално представяне позволява на децата да асоциират чувства с конкретни символи, което прави абстрактните емоции по-достъпни и лесни за разбиране.

Етап 2: емоционални портрети (индивидуално изразяване) - На този етап децата се съсредоточават върху собствените си преживявания и тяхното изразяване чрез изкуство. Учениците изработват картини и фигури от пластилин, които представят конкретна емоция, избрана от тях. Този процес стимулира сетивата и въображението им, като предоставя възможност за творческо самоизразяване. След завършване на творбите, всяко дете представя своята работа пред групата, обяснявайки какво символизира тя и какви чувства поражда у него. Учителят има ключова роля в насърчаването на индивидуалното творчество, като подчертава, че няма грешен начин за изразяване на емоции, създавайки атмосфера на подкрепа и свобода за експериментиране.

Етап 3: сърцето на емоциите (групова работа) - Този етап е насочен към развиване на групова динамика и емпатия сред децата. Групата съвместно създава „сърце“ от пластилин, като всяко дете добавя избрана от него емоция. Тази дейност подчертава хармонията между индивидуалното изразяване и колективната принадлежност, като всяко допълнение допринася за цялостната визия на творбата. В края на процеса се провежда групова рефлексия, в която учениците обсъждат как „сърцето“ се е променило с всяко ново допълнение и как техните индивидуални емоции влияят на общата творба. Това стимулира осъзнаването на връзката между собствените чувства и тези на останалите, като създава основа за взаимно уважение и разбиране.

Етап 4: герои от пластилин (ролеви игри) - Този етап съчетава творческо изразяване с практически умения за разпознаване и управление на емоции. Децата изработват герои от пластилин, които да олицетворят различни емоции. След като героите са създадени, учениците използват своите творения за създаване на кратки сценки, в които героите взаимодействат по между си. Например един герой, който е тъжен получава помощ и подкрепа от друг герой, който символизира съчувствие или радост. След всяко представяне групата обсъжда какви чувства са изпитали героите, какво е предизвикало тези емоции и какво можем да научим от тяхната история.

Етап 5: рефлексия - Последният етап е насочен към затвърждаване на усвоените умения и развиване на способността за саморефлексия и управление на емоциите. В края на всяка сесия всяко дете създава пластилинова рисунка, която символизира емоциите, преживени през деня. Тази дейност предоставя възможност на учениците да изразят своите чувства по визуален и достъпен начин. Чрез този етап децата осъзнават, че емоциите могат да бъдат управлявани по конструктивен начин, което намалява стреса и подобрява тяхното емоционално благополучие.

Фигура 2. Работен процес

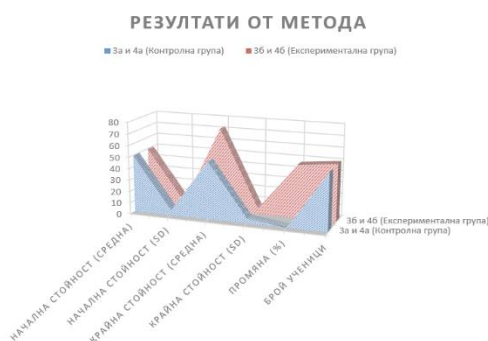

Източник: Снимковите материали са авторски от класната стая на учениците,
(Всички права са запазени).

3. РЕЗУЛТАТИ ОТ ИЗСЛЕДВАНЕТО

В изследването участват 100 ученици, разпределени в две групи - експериментална и контролна. Паралелките 3б и 4б формират експерименталната група, а паралелките 3а и 4а - контролната група. Всяка паралелка включва 25 ученици, като методът е приложен изключително в експерименталната група. Оценката на емоционалната интелигентност е извършена чрез стандартизиран въпросник със 100-точкова скала, измерващ четири основни компонента: разпознаване на собствените емоции, управление на емоциите, разбиране на емоциите на другите и социална осъзнатост, включваща емпатия. Началните измервания показват средна стойност на емоционалната интелигентност от 49.5 точки със стандартно отклонение 4.3 за експерименталната група и 50 точки със стандартно отклонение 4.5 за контролната група, което потвърждава равните изходни нива на двете групи. Експерименталната група преминава през двумесечни сесии по метода „Емоции в цветове“. Всяка сесия се провежда два пъти седмично и е структурирана около дейности за развиване на емоционалната интелигентност, които комбинират творческа работа с пластилинова живопис и целенасочени упражнения за емоционално възпитание. Контролната група не участва в допълнителни дейности през този период. След приключване на горепосочената педагогическа активност, заключителното измерване показва значително увеличение в средната стойност на емоционалната интелигентност на експерименталната група, която достига 72.5 точки със стандартно отклонение 5.2, което представлява ръст от 46.5 процента спрямо изходната стойност. За разлика от това, контролната група запазва своята начална стойност от 50 точки със стандартно отклонение 4.4, без да се наблюдава промяна в нито един от измерваните показатели. Анализът на данните е извършен чрез t-тест за зависимост извадки, който потвърждава статистически значима разлика между резултатите на двете групи. Получената стойност $t(49)$ е 8.67 при ниво на значимост $p < 0.001$, което категорично доказва, че отчетеното подобрене в експерименталната група е пряко свързано с приложението на метода. Допълнителният анализ на компонентите на емоционалната интелигентност разкрива, че най-голямо подобрене е постигнато в разпознаването на собствените емоции, което отчита ръст от 50 процента, следвано от управлението на емоциите с ръст от 47 процента, социалната осъзнатост с ръст от 46 процента и емпатията с ръст от 42 процента. Резултатите от изследването потвърждават, че методът „Емоции в цветове“ е ефективен педагогически инструмент за развитие на емоционалната интелигентност при ученици. Значителното подобрене в ключовите компоненти на емоционалната интелигентност в експерименталната група демонстрира потенциала на метода за интеграция в училищната практика.

Фигура 3. Сравнителен анализ на резултатите от изследването на метода „Емоции в цветове“

Източник: Фигурата е авторска и е създадена от д-р Ави Абнер. (Всички права са запазени).

4. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Методът „Емоции в цветове“, разработен от д-р Абнер, представя авторски подход за интегриране на емоционалната интелигентност в образователната практика, като комбинира творчески и рефлексивни дейности. Чрез използването на пластилин като средство за емоционално изразяване, този метод предлага структуриран модел за насърчаване на емоционалната осъзнатост, емпатията и саморегулацията сред учениците в начален училищен етап. Проведеното експериментално изследване потвърждава значимия потенциал на метода да подобри ключови социално-емоционални умения, което го утвърждава като инструмент в съвременното образование. Това го прави приложим и при работа с деца, изправени пред социални или образователни затруднения. Настоящото изследване разкрива възможности за адаптиране на метода към ученици в начална училищна възраст и за анализ на дългосрочното му въздействие върху емоционалната устойчивост. Интеграцията му в интердисциплинарни програми е перспективна насока за развитие. Подходи като „Емоции в цветове“ обогатяват педагогическата практика с иновативни инструменти, които насърчават формирането на позитивна училищна среда, основана на уважение, сътрудничество и емоционална осъзнатост. Включването на творчески методи в образователния процес създава нови възможности за личностно ориентирано обучение, съобразено с потребностите на децата в тази възраст.

БИБЛИОГРАФИЯ

- Bass, R. (2024). Social Emotional Learning Workbook for Middle School: Navigating Emotions with Grade Level Activities (Inclusive Teaching). RBG Publishing press, ISBN-13: 978-1958350362.
- Bradberry, T., Parks, T., et al. (2023). Emotional Intelligence Habits. Florida city : Brilliance Audio press ,ASIN:B0C8QH9351.
- Brush, K., Jones, M., Bailey, et al. (2022). Social and Emotional Learning: From Conceptualization to Practical Application in a Global Context. In K. J.-G. Brush, Life Skills Education for Education for Youth (pp. 43-71). https://doi.org/10.1007/978-3-030-85214-6_3.
- Dewey, J. (1986). Experience and Education. The Educational Forum, 50(3), 241–252. <https://doi.org/10.1080/00131728609335764>.
- Gordon, S. (2022). Developing Successful Schools: A Holistic Approach. Palgrave Macmillan press, ISBN-13: 978-3031069185.
- Talvio, M., & Lonka, K. (2022). International Approaches to Promoting Social and Emotional Learning in Schools A Framework for Developing Teaching Strategy. Routledge press, ISBN 9780367553326.
- Torrescano, M. (2018). The art of painting with plastilin: Plasticine. Independently published, ISBN-13: 979-8599887164.
- Аврамова-Тодорова, Г. (2024). Светът на моите емоции. Арт педагогически тренинги за деца в предучилищна и начална училищна възраст. Изд. ФЛАТ-Бургас, ISBN 978-619-7755-03-09, стр.7.

- Димитрова, З. (2017). Анимативният подход в образователния процес по физическо възпитание и спорт в детската градина и началното училище. Бургас: Университетско издателство "Проф. Д-р Асен Златаров" ISBN: 978-619-7123-67-8.
- Димова, Б. (2023). Партньорство с родители за развитие на социални и граждански компетентности в предучилищна възраст. Годишно научно-методическо списание „Образование и технологии“, 14 (1), стр. 64-66 ,SSN 1314-791 (print), ISSN 2535-1214 (online).
- Христова, В. (2023). Компетентностен подход - средство за адаптация на децата от предучилищна към начална училищна възраст. Управление и образование, 19 (3), стр. 144- 147.